C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-696/25 Judecătoria Orhei, sediul Rezina
1-24136645-03-21rji-30052025 Judecător: Ludmila Tetiu

D E C I Z I E
În numele Legii
07 iulie 2026

Colegiul penal al Curții de Apel Nord
În completul compus din:
Președintele completului, judecător Ion Talpa
Judecători Ghenadie Liulca, Ecaterina Arsni

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul declarat de către condamnatul Tcaci Maxim, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 ianuarie 2025, privind examinarea plângerii condamnatului **Tcaci Maxim** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ţinând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursurilor, Colegiul, -

C O N S T A T Ă:

La data de 29 noiembrie 2024 condamnatul Tcaci Maxim a depus în instanţa de judecată plângere împotriva Penitenciarului nr. 17 Rezina privind încălcarea art. 3 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale, exprimată prin accesul limitat la baie și încălcarea dreptului la intimitate în timpul îmbăierii.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 ianuarie 2025 a fost respinsă ca neîntemeiată, plângerea condamnatului Tcaci Maxim privind încălcarea art. 3 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale, exprimată prin accesul limitat la baie și încălcarea dreptului la intimitate în timpul îmbăierii.

Nefiind de acord cu încheierea dată, a declarat recurs în termen condamnatul Tcaci Maxim solicitând admiterea recursului înaintat, casarea integrală a încheierii Judecătoriei Orhei sediu Rezina din data de 14 ianuarie 2025, prin care s-a respins plângerea condamnatului Maxim Tcaci, privind încălcarea art.3 din Convenţia

pentru Apărarea Drepturilor şi Libertăţilor fundamentale, exprimată prin accesul limitat la baie şi încălcarea dreptului la intimitate în timpul îmbăierii, cu expedierea cauzei spre rejudecare, în aceiași instanţă, în alt complet de judecată.

În argumentarea recursului, recurentul a invocat că:

- în iunie 2006, condamnatul a parvenit în Penitenciarul nr.l7-Rezina, în aceeaşi zi a fost plasat în celula nr.l7 *(blocul de regim I)*. Pe parcursul detenţiei, a mai fost transferat în celula nr.07 *(blocul de regim 1),* nr.36 şi celula nr.30 de la *(blocul de regim II),* la moment se deţine în celula nr.08 *(blocul de regim I)*. Pe toata perioada deţinerii în Penitenciarul nr.l 7-Rezina, accesul la baie a fost şi este realizat doar o dată în 10 zile sau o dată în 7 zile, după modelul sovietic, toţi împreună, nefiind separată în secţii încăperea unde se realizează baia, pentru respectarea intimităţii şi vieţii private.

-alegaţiile condamnatului Maxim Tcaci privind condiţiile precare de detenţie în Penitenciarul nr.17-Rezina, contrare art.3 CEDO, sunt confirmate de mărturiile condamnaţilor care s-au deţinut cu Maxim Tcaci în Penitenciarul nr.l7-Rezina, în aceleaşi condiţii, exprimate prin accesul limitat la baie şi încălcarea intimităţii în timpul îmbăierii. Mărturiile deţinuţilor: Dumitru Spătari din 15.11.2024; Sergiu Caracuian din 18.11.2024; Igor Goriunov din 17.11.2024; Sergiu Movilean din 18.11.2024; Lilian Melenciuc din 15.11.2024; Mihail Mucuţa din noiembrie 2024; Simion Gavril din 18.11.2024.

- prima instanţă nu a ţinut cont de faptul că Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în punctul 30 al Raportului din 13 decembrie 2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din ţară, a subliniat că situaţia în închisorile din R. Moldova a rămas, în general, neschimbată pentru un număr considerabil de persoane care continuă să fie deţinute în condiţii ce pot uşor fi calificate ca inumane şi degradante.

-potrivit ultimului raport comun privind vizita de monitorizare la Penitenciarul nr.17- Rezina din 12 martie 2024, ombudsmanul şi membrii Consiliului pentru prevenirea Torturii au constatat încălcări ale drepturilor şi libertăţilor persoanelor deţinute în custodia statului, formulând recomandări relevante cazului, *“a monta pare de duş şi a asigura spaţiu intim pentru îmbăierea, în baia comună”*

- nu poate fi reţinut ca fiind relevant argumentul instanţei de fond precum că, administraţia Penitenciarului nr.l7-Rezina nu poate acorda condamnatului intimitatea pentru îmbăiere în baia comună, îmbăierea condamnaţilor se efectuează conform posibilităţii instituţiei penitenciare, care continuă să îmbunătăţească condiţiile de detenţie.

- instanţa nu s-a expus referitor capătului de plângere ce se referă la accesul limitat la baie, fiind realizat doar o dată pe săptămână.

Conform prevederilor art.447 alin.(1,2) Cod procedură penală, (1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

În respectarea prevederilor sus menționate, Colegiul penal a comunicat părților despre dreptul de a depune o referință.

La data de 16 iunie 2026 condamnatul Tcaci Maxim a depus referință în instanța de recurs prin intermediul căreia a solicitat admiterea recursului declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 14 ianuarie 2025, cu casarea încheierii şi pronunţarea unei noi hotărâri prin care să fie constatat faptul că Maxim Tcaci a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art.3 CEDO pe parcursul detenţiei, până la data pronunţării deciziei judiciare de către Colegiul penal, exprimate prin accesul limitat la baie şi încălcarea dreptului la intimitate în timpul îmbăierii. Obligarea administrației Penitenciarului nr.17 Rezina să înlăture condițiile precare de detenţie în termen de 15 zile. Dispunerea, în condiţiile art.473^4 alin.(6) Cod de procedură penală, dreptul de a înainta acţiune civilă în instanța de drept civil.

Analizând și apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele cauzei penale și prevederile legale pertinente, Colegiul penal conchide că, recursul declarat este fondat şi pasibil de a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) din Codul de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Potrivit art.448 alin.(1) din Codul de procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs. Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.

În conformitate art.449 alin. (2) lit. b) din Codul de procedură penală, judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții: rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului.

Conform art.469 alin. (1) pct. 17/1 Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Reține instanţa de recurs că, prin plângerea înaintată, condamnatul Tcaci Maxim a depus în instanţa de judecată plângere împotriva Penitenciarului nr.17 Rezina privind încălcarea art. 3 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale, exprimată prin accesul limitat la baie și încălcarea dreptului la intimitate în timpul îmbăierii.

În acest context, cu referire la soluția instanței privind respingerea ca fiind neîntemeiată plângerea condamnatului Tcaci Maxim împotriva administrației instituției penitenciare nr.17 Rezina, referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, instanța de recurs o apreciază ca fiind prematură, or, din perspectiva unei analize retrospective a situației, o dată ce, potrivit Raportului anual 2023 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) în instituţiile penitenciare din Republica Moldova remarcă că, „ *accesul la baie al deţinuţilor este asigurat, preponderet de către administraţia penitenciarilor conform graficelor stabilite, cel puţin, o dată pe săptămână.* Majoritatea deţinuţilor spun că vor să facă baie mai des. Condiţiile în băile comune sunt deplorabile şi necesită reparație. Unele băi nu au parte de duş sau au puţine cabine de duş la numărul total de condamnaţi, care nu sunt separate astfel încât să fie respectată intimitatea, pe jos nu sunt covoraşe care ar asigura evitarea alunecării. Veceurile, la fel, sunt în stare nesatisfăcătoare, inclusiv veceurile pentru angajaţi”, Colegiul penal constată cu vehemență că, în materia asigurării unor condiții decente de detenție, autoritățile naționale nu asigură un nivel minim garantat pentru deținuți.

Din acest considerent, deoarece condițiile de detenție precare în penitenciarele din Republica Moldova au un caracter sistemic, iar la moment nu există nici un act oficial ce ar confirma remedierea tuturor condițiilor de detenție precare stabilite anterior, totodată ținând cont de faptul că eforturile autorităților naționale se rezumă doar la îmbunătățirea stărilor de fapt din penitenciare constatate în rapoartele anterioare, însă fără eradicarea problemei condițiilor de detenție precare în esență, Colegiul penal ajunge la concluzia că detenția persoanelor în penitenciarele din Republica Moldova atinge nivelul minim de ingerință conform art. 3 CtEDO.

În context, Colegiul penal reiterează că, administrația instituției penitenciare nr.17 nu a probat faptul că i-a asigurat deținutului condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or argumentele enunțate în raportul anexat la materialele cauzei, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman și/sau degradant al deținutului.

Astfel, instanța de fond prin respingerea cerinței menționate, nu a examinat în mod efectiv condițiile concrete de detenție ale condamnatului Tcaci Maxim în cadrul Penitenciarul nr. 17 Rezina și nu a combătut afirmațiile acestuia privind caracterul inuman al detenției. Or, Raportului comun privind vizita de monitorizare la Penitenciarul nr. 17 Rezina din 12.03.2024, ombudsmanul și membrii Consiliului pentru prevenirea Torturii au constatat încălcări ale drepturilor și

libertăților persoanelor deținute în custodia statului, formulând recomandări relevante cazului, *„a monta pare de duș și a asigura spațiu intim pentru îmbăierea în baie comună”.*

La fel, instanţa de fond a omis să ia în considerare faptul că, potrivit art.226 alin.(2) din Codul de executare*...condamnatului i se asigură posibilitatea de a face baie sau duș, la temperaturi admisibile, atât de des cât necesită igiena generală, însă nu mai rar de o dată pe săptămână.*

Instanța de recurs constată că instanța de fond nu și-a exercitat în mod efectiv rolul jurisdicțional, limitându-se la validarea poziției administrației penitenciarului, fără a verifica temeinicia acesteia prin raportare la probele dosarului și la argumentele invocate de condamnat. O asemenea abordare denotă un examen formal al plângerii, incompatibil cu obligația instanței de a stabili situația de fapt pe baza unei evaluări complete, obiective și coroborate a întregului material probator și de a răspunde motivat criticilor formulate de petent.

În această conjunctură, Colegiul opinează că, în răspunsul emis de administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina, aceasta nu infirmă în mod concret și credibil deficiențele invocate de reclamant, ci se limitează la invocarea generică a „eforturilor depuse” pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, fără a indica măsurile concrete întreprinse, stadiul implementării acestora sau termenele certe în care deficiențele constatate urmează a fi remediate. Prin urmare, răspunsul administrației nu este de natură să combată în mod efectiv susținerile reclamantului și nici să demonstreze că încălcările invocate au fost înlăturate.

Or, inacțiunea administrației penitenciarului în remedierea deficiențelor semnalate, precum și omisiunea instanței de fond de a efectua o analiză efectivă și completă a cauzei impun admiterea recursului, în scopul restabilirii legalității și al garantării unei protecții jurisdicționale efective a drepturilor condamnatului.

Instanța de recurs reiterează faptul că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, dar și accesul limitat la baie și încălcarea dreptului la intimitate în timpul îmbăierii, care în general în sistemul penitenciar din R.M. nu ating un prag minim de suficiență.

Trebuie să se dea apreciere condițiilor de detenție invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziția autorităților instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

La acest aspect, CtEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât,

poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine
celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98).

Același raționament poate fi dedus și din prevederile legislației naționale, care în art.473^3 alin.(2) din Codul de procedură penală prevede că, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare.

În urma verificării legalității și temeiniciei încheierii contestate, Colegiul penal constată că instanța de fond nu a efectuat o examinare completă și efectivă a plângerii formulate de condamnatul Tcaci Maxim. Soluția pronunțată se întemeiază preponderent pe susținerile administrației penitenciarului, fără o analiză critică a probelor administrate și fără o evaluare corespunzătoare a circumstanțelor invocate de petent. Totodată, instanța nu a expus argumente suficiente care să justifice înlăturarea criticilor formulate cu privire la condițiile de detenție, ceea ce a condus la o apreciere incompletă a situației de fapt.

Din materialele cauzei rezultă că administrația penitenciarului nu a infirmat în mod concret existența deficiențelor reclamate, limitându-se la invocarea generică a unor demersuri de îmbunătățire a condițiilor de detenție, fără a indica măsurile efectiv întreprinse sau remedierea încălcărilor sesizate. În aceste condiții, susținerile condamnatului privind accesul limitat la baie și încălcarea dreptului la intimitate în timpul îmbăierii nu au fost combătute prin probe concludente.

În conformitate cu art. 473^4 alin. (6) din Codul de procedură penală, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), persoanele condamnate la detenţie pe viaţă nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acţiune civilă.

Prin urmare, având în vedere că din ansamblul probelor administrate rezultă existența unor condiții de detenție necorespunzătoare, Colegiul penal apreciază că sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală pentru admiterea plângerii formulate de condamnatul Tcaci Maxim împotriva administrației Penitenciarului nr. 17 Rezina, în partea ce privește accesul limitat la baie și încălcarea dreptului la intimitate în timpul îmbăierii, aceste împrejurări fiind suficiente pentru constatarea încălcării drepturilor condamnatului în perioada relevantă.

Reieșind din cele expuse supra și în temeiul art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) şi 417-418 Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul declarat de către condamnatul Tcaci Maxim, împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 14 ianuarie 2025, privind examinarea plângerii condamnatului **Tcaci Maxim** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, se admite, casează încheierea, rejudecă cauza și emite o hotărâre nouă după cum urmează.

Se admite plângerea condamnatului **Tcaci Maxim** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la încălcarea art. 3 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale, exprimată prin accesul limitat la baie și încălcarea dreptului la intimitate în timpul îmbăierii.

Se constată faptul că, **Tcaci Maxim** a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, exprimate prin accesul limitat la baie și încălcarea dreptului la intimitate în timpul îmbăierii.

Se obligă administrația instituției penitenciare nr.17 Rezina să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile.

În condițiile art.473^4 alin.(6) Cod procedură penală, se explică lui **Tcaci Maxim** că este în drept să înainteze acțiune civilă în instanța de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului: Judecător: Judecător:

Copia corespunde originalului.